

Продіус О.І.

кандидат економічних наук,
доцент, завідувач кафедри менеджменту,
Одеський національний політехнічний університет

Prodius Oksana

Odessa National Polytechnic University

РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНИХ ІННОВАЦІЙ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ

У статті узагальнено та досліджено науково-методичні підходи до впровадження інклюзивних інновацій в сучасних умовах обмеженості державного фінансування. Обґрунтовано, що економічна політика має бути спрямована на інклюзивний інноваційний розвиток, а державі необхідно забезпечити включення усіх груп населення в цей процес, що дозволить різним учасникам об'єднати свої сильні сторони, і, таким чином, досягти максимального економічного ефекту. Проведені дослідження дозволили визначити і сформулювати головні переваги інклюзивних інновацій для вітчизняних реалій ведення бізнесу, які спрямовані на подолання розриву між економікою та соціумом. Виявлено, що трудовий потенціал осіб з обмеженими можливостями недооцінюється і не використовується у повному обсязі в інноваційній діяльності, тому саме активізація розвитку інклюзивних інновацій в Україні може стати важливим напрямком у прискоренні інноваційного розвитку. Запропоновано напрями включення осіб з обмеженими можливостями до інноваційної діяльності в рамках інноваційного співтовариства з метою скорочення масштабів бідності та зменшення нерівності в оплаті праці, пошуку взаємодоповнюючих знань і досвіду, отримання доступу до різних технологій в контексті інклюзивного інноваційного розвитку.

Ключові слова: інклюзивні інновації, інноваційна діяльність, інноваційні методи, стимулювання, маргінальні групи населення, особи з обмеженими можливостями, державне фінансування.

Постановка проблеми. В сучасних умовах глобалізації економіки основним способом підвищення конкурентоспроможності товарів, підтримки високих темпів розвитку і рівня прибутковості підприємств стає впровадження інновацій, що є базисом для зростання рівня життя населення. Підвищення економічної ролі інновацій, зміна темпів, напрямків і механізмів розвитку інноваційних процесів виступають основними факторами, які обумовлюють глобальні зрушення в структурі економіки багатьох країн. Вони проявляються в збільшенні обсягів інвестицій в освіту і науку, технологічні та організаційні нововведення, в випереджаючої динаміці високотехнологічних секторів промисловості при підвищенні технологічного рівня традиційних галузей господарства, у виникненні нових видів діяльності і так далі. Таким чином, невід'ємним фактором ефективного функціонування сучасної економіки є інновації, які стимулюють підвищення конкурентоспроможності, освоєння нових ринків збуту, захоплення ринкових ніш, створення привабливих умов для інвесторів. У зв'язку з цим особливого значення набуває інклюзивний інноваційний розвиток, який орієнтує виробничу діяльність на запити всіх груп споживачів, без виключення, що дозволяє більш гнучко реагувати і здійснювати своєчасні зміни, нарощувати конкурентні переваги в довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розробку теоретичних і практичних засад пошуку напрямів розвитку інклюзивних інновацій присвячено праці переважно закордонних учених: Д. Асмоглоу, Д. Робінсона, С. Голандера, Р. Болінга, Дж. Подеста, Е. Дуфло. Серед українських науковців можна виділити наукові праці А. Базилука, А. Бідюка, О. Жулина, Д. Лук'яненко, Т. Затонацької, А. Мазараки, І. Манцура, Н. Притульської, С. Кожемякіної, С. Філіппової, Л. Федулової, І. Тараненко [1-11].

Проблеми фінансування інноваційної діяльності посіли цільне місце в дослідженнях провідних зарубіжних і вітчизняних фахівців, у працях яких показано ключові підходи до вибору моделей інвестування інноваційних проектів. Насамперед варто зазначити розробки А. Афуана та Р. Такера, в яких містяться базові положення щодо поєднання інноваційних та фінансових стратегій. В працях Т. Давіла та Е. Дандона обґрутовані інструменти забезпечення прибутковості інноваційних розробок. Ю. Яковець розробив модель рентного фінансування інноваційної діяльності. О. Єрошкін та Є. Панченко і М. Войчак узагальнили досвід державної підтримки інноваційної діяльності із наступним експортом її результатів у вигляді високотехнологічної продукції. Л. Федулова систематизувала фактори недостатнього фінансування іннова-

ційної діяльності як на рівні України в цілому, так і на макрорівні [3, с. 8].

Незважаючи на численні напрацювання і здобутки вітчизняних і зарубіжних учених, проблема розвитку інклюзивної інноваційної діяльності в умовах обмеженого державного фінансування, як дієвого та ефективного засобу усунення соціального виключення маргінальних груп населення ще залишається недостатньо вивченою та вимагає ґрунтовних досліджень.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження теоретико-методологічних положень формування напрямків реалізації інклюзивних інновацій в умовах обмеженості державного фінансування.

Виклад основного матеріалу. Україна входить до числа тих країн, в яких створена доволі розгалужена нормативно-правова база фінансування інноваційної діяльності. За роки незалежності в цій сфері було прийнято 565 різноманітних рішень органів державної влади, в тому числі 147 Законів України, 75 Указів Президента України, 343 Постанови Кабінету Міністрів України. Серед зазначених рішень важливо відзначити системоутворюючу роль двох Законів України: «Про інноваційну діяльність» від 02.07.2002 р. та «Про наукову та науково-технічну діяльність» від 05.12.2012 р. Серед урядових рішень заслуговує на увагу Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи» № 680-р від 17.06.2009 р. [3]. Однак, швидкозмінність українського законодавства і нестабільне становище в політичному і економічному середовищі привела до того, що відповідно до індексу інноваційного розвитку, представленого агентством Bloomberg у 2018 році, Україна опинилась на 46 місці серед 50 досліджуваних країн. При цьому наша країна виявилася найгіршою за продуктивністю праці (50 місце), що свідчить про низький рівень застосовуваних технологій та виробництво товарів з низькою доданою вартістю, і потрапила до трійки аутсайдерів за технологічними можливостями (48 місце) [1-3].

Слід зазначити, що такі показники свідчать про те, що глибина проблеми інноваційного розвитку значно більша, і вона не тільки у фінансуванні, а в інституційному і соціально-політичному стані суспільства.

Саме людський капітал в провідних державах світу став головним виробничим фактором у створенні передових технологій, вдосконалення виробництв, розвитку науки, культури, охорони здоров'я, безпеки, соціальної сфери. Тому людський капітал можна вважати основним чинником, що сприяє інноваційному розвитку в умовах обмеженого державного фінансування.

Так, в ході інноваційної діяльності можуть виявлятися різні за своєю природою позитивні і негативні ефекти. Позитивні соціальні ефекти можуть виражатися в підвищенні зайнятості населення, поліпшення умов праці, зростанні величини інвестицій в людський капітал, розширення можливостей для самореалізації та інших формах. Однак інноваційна діяльність може призвести і до негативного соціального результату,

наприклад, посилення поляризації особистих доходів населення, зростання злочинності, надмірної урбанізації, марнотратне використання природних ресурсів, погіршення стану навколишнього середовища. Для сталого розвитку економіки потрібна система управління і регулювання інноваційної діяльності та інноваційних процесів, щоб ця система ефективно функціонувала, центром її розвитку потрібно вважати безпосередньо носіїв знань – людей, з сукупністю їх особистих якостей, світоглядних установок, ціннісних орієнтацій, які можуть надавати непрямий вплив на результати виробничої діяльності, які разом утворюють людський капітал. На шляху розвитку людського капіталу як головного чинника інноваційного розвитку країни стоїть багато проблем, пов'язаних з різними сферами життя населення. Однією з проблем розвитку людського капіталу в Україні є негативна демографічна ситуація. На даний момент демографічна ситуація характеризується наступними явищами і процесами: низька народжуваність; високий рівень смертності населення; загальне старіння населення і трудових ресурсів; позитивне міграційне сальдо. Крім того, втрата частини трудового потенціалу пов'язана зі зростанням інвалідизації населення. На жаль, для нашої держави проблема інвалідизації економічно активного населення актуалізуються з кожним роком (особливо з урахуванням подій, пов'язаних з військовими діями в зоні АТО). Кількість інвалідів за останні 15 років збільшилась на 8,7 %. Нині 2,7 млн. чол. (або 6,1 % від загальної чисельності населення України) мають інвалідність. Для порівняння – на поч. 1990-х рр. кількість інвалідів в країні складала менше 3% населення (близько 1,5 млн. чол.). Окремої уваги потребують інваліди працездатного віку, для яких проблеми реабілітації, соціального захисту тісно пов'язані з необхідністю забезпечення їх повноцінної соціалізації та ефективного працевлаштування [6, с. 97]. Саме тому актуальності набуває питання «інклюзивних» інновацій, які спрямовані на поліпшення добробуту малозабезпечених і маргінальних груп населення. Під інклюзивними інноваціями розуміють створення і впровадження на ринок нових якісних продуктів або послуг, які створені для і/або тих, хто позбавлений гідного рівня життя (наприклад, для осіб із низькими доходами, інвалідів, мігрантів, пенсіонерів та ін.). Такі інновації покликані поліпшити існування «виключених» груп людей, забезпечити їх більш повноцінне включення в життя суспільства [4, с. 56].

Всесвітній банк визначає інклюзивну інноваційну діяльність як будь-яку інноваційну діяльність, яка допомагає розширювати легкий доступ до якісних продуктів і послуг, що створює і збільшує можливості маргіналізованих верств населення отримувати кошти. Він виділяє наступні характерні ознаки інклюзивної інноваційної діяльності: прийнятний доступ; стійке виробництво; товари і послуги, що створюють можливості для отримання коштів для існування; орієнтованість на маргінальні верстви населення, передусім осіб з обмеженими можливостями [2].

Проведені дослідження дозволили визначити і сформулювати основні риси інклюзивних інновацій (рис. 1).

В якості найбільш відомих прикладів інклюзивних інновацій слід назвати Центри колективного Інтернет-доступу, програми підвищення комп'ютерної грамотності і мовних навичок; підтримка масового малого бізнесу й інноваційного підприємництва, що розвиває нетехнологічні інновації (зокрема, мікрофінансування); ефективне сприяння безробітним громадянам у пошуку роботи на основі засобів ІКТ (у т.ч. на малих інноваційних підприємствах); підвищення доступності держпослуг (у т.ч. для вразливих груп громадян); субсидування мобільного зв'язку й широкополосного Інтернету у депресивних регіонах та інше [4, с. 58].

Яскравим прикладом інструменту державної політики, орієнтованої на задоволення потреб малозабезпечених споживачів, служить пропозиція щодо створення індійського фонду інклюзивних інновацій. Фонд буде головним чином надавати компаніям необхідний капітал для комерціалізації їх ідей. Підтримувані фондом підприємства будуть спрямовувати свої зусилля на основні сектори, такі як освіта, охорона здоров'я і сільське господарство, а також забезпечувати одночасно соціальну та комерційну віддачу. Робота цього фонду призведе до створення інноваційних рішень за рахунок спрямування основного творчого потенціалу Індії на подолання найбільш важливих проблем.

Питання інклюзивних інновацій набули широкого поширення в багатьох державах та стали імперативом соціальної політики у контексті основи забезпечення добробуту населення, якості життя й розширення

можливостей розвитку. Так, Європейська Стратегія до 2020 р. (Європа 2020) спрямована на розвиток інтелектуального, сталого, інклюзивного зростання, а Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) реалізує проект «Знання й інновації для інклюзивного зростання», у якому вміщується аналіз впливу інновацій на інклюзивний розвиток у розрізі окремих країн та регіонів. Визнані світові економісти зазначають, що економічна політика має бути спрямована на інклюзивний інноваційний розвиток, а керівництву країн необхідно забезпечити включення усіх груп населення в цей процес та посилити активність у боротьбі з безробіттям [5].

Державна інноваційна політика, відіграє головну роль у формуванні економіки, заснованої на знаннях, а отже, і в розподілі прибутку-витрат у різних групах суспільства. Тому сьогодні перед нашою державою стоїть важливе завдання – пошук нових форм і методів впровадження інновацій в умовах обмеженості державного фінансування. Так, за даними Міністерства соціальної політики в Україні живе понад 2 мільйонів людей з інвалідністю працездатного віку, але працюють, близько 677 тис. В даний час трудовий потенціал осіб з обмеженими можливостями недооцінюється і не використовується у повному обсязі, що, з огляду на необхідність переходу до інноваційної економіки, є неприпустимим марнотратством, стримує їх інтеграцію у життя суспільства. Як і раніше пріоритет віддається головним чином пасивним формам державної підтримки, складній системі виплат, прив'язаній до розподілу інвалідів по групах.

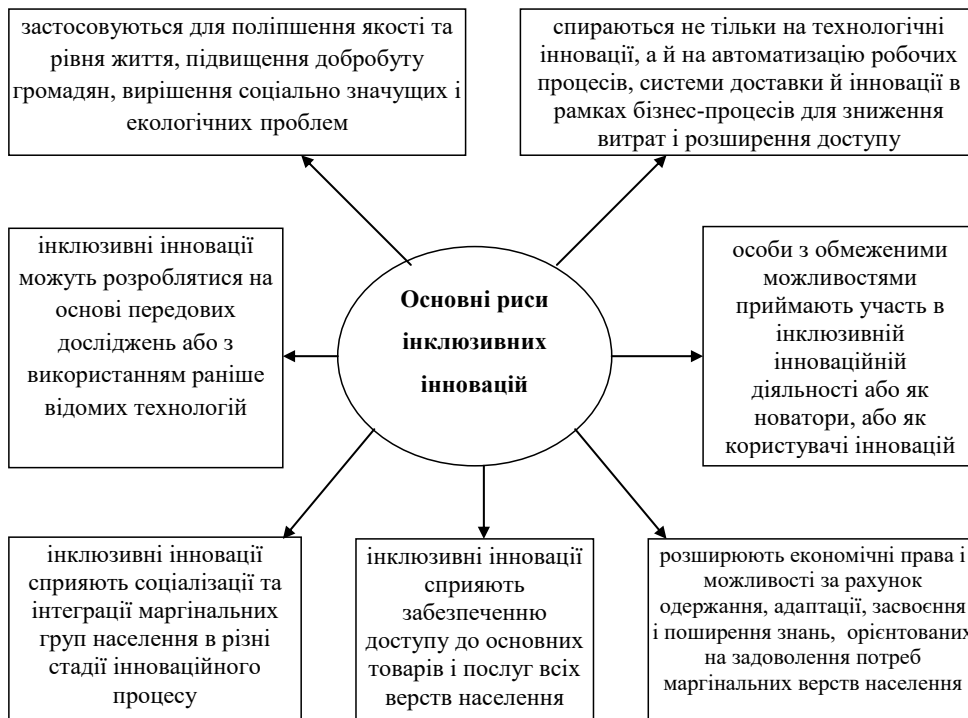

Рис. 1. Основні риси інклюзивних інновацій

Джерело: власна розробка автора

Необхідно зазначити, що науковці вважають, що саме активізація розвитку інклюзивних інновацій в Україні може стати важливим напрямком у забезпеченні зайнятості й скороченні безробіття серед малозабезпеченого населення [4; 8; 9]. Так, політика, спрямована на впровадження нових технологій і сучасного обладнання, скорочення важкої і фізичної праці, поліпшення умов праці працівників здатна підвищити перспективи осіб з обмеженими можливостями на працевлаштування. Сучасні інформаційні технології та інформаційно-електронне суспільство, зумовлюють потенційну гнучкість праці сучасної людини, сприяє її віртуалізації, що необхідно враховувати при розробці програм сприяння зайнятості для людей з обмеженими трудовими можливостями. Сьогодні можливо створити робоче місце з багатьох спеціальностей практично в будь-якому місці, де є Інтернет, або інші сучасні комунікаційні ресурси. Володіючи необхідними знаннями, людина з обмеженими трудовими можливостями може організувати власну справу (індивідуальне підприємництво) для роботи в Інтернеті або приєднатися до організацій, що здійснюють свою діяльність дистанційно, за допомогою Інтернету. Серед варіантів дистанційної роботи – онлайн-консультації з юридичних, економічних та інших питань, продажу, виконання перекладів і так далі. Фактично відбувається поступове заміщення «реальних» механізмів і практик зайнятості на віртуальні аналоги.

Необхідно зазначити, що інклюзивна інноваційна діяльність повинна бути практично орієнтованою під запити конкретних наукомістких високотехнологічних виробничих підприємств, що входять в освітньо-науково-виробничий кластер (НВК). Навчання студентів і аспірантів в НВК доцільно проводити не тільки під керівництвом керівників НВК, але і при безпосередній участі керівників і фахівців виробничих підприємств кластера, які також оцінюють рівень освоєння ними знань і здійснюють винагороду їхньої праці. Доцільно запровадити інституційну основу для зв'язків між підприємствами і установами професійної освіти, розвиток нових моделей інтеграції науки, освіти і виробництва, що враховують логіку формування нових видів діяльності і, відповідно, сегментів ринку. Тому необхідні ініціативи зі створення моделі науково-освітніх центрів, що сприяють впровадженню в університетах міжнародної практики інтеграції передових досліджень і освіти, широкому залученню молоді до наукових досліджень, оновлення парку наукових приладів і до переходу такої структури через деякий час до режиму фінансової стійкості.

Таким чином, сучасна інноваційна політика вимагає всебічних заходів, які дозволять різним учасникам об'єднати свої сильні сторони, і, таким чином, досягти максимального ефекту. Створюючи інституційні ініціативи та політику, яка зможе в подальшому подолати розрив між економікою та соціумом, з'явиться можливість допомогти вирішити проблему впровадження інклюзивних інновацій.

Інклюзивна інноваційна політика спрямована на те, щоб особи з обмеженими можливостями мали

зможу брати участь в інклюзивній інноваційній діяльності або як новатори, або як користувачі інновацій. У всьому світі інклюзивні інновації застосовуються для поліпшення якості та рівня життя, підвищення добробуту громадян, вирішення соціально значущих і екологічних проблем, тому не меншу увагу слід приділяти впровадженню соціальних інновацій, що сприяють побудові громадянського суспільства, здатного прийняти і запропонувати інноваційні проекти різної спрямованості [2]. Підсумовуючи вищевикладене та узагальнюючи теоретико-методичні підходи до визначення сутності інклюзивних інновацій, стає можливим відокремити переваги від їх впровадження (рис. 2).

Таким чином, ефективне впровадження інклюзивних інновацій в умовах обмеженого державного фінансування дозволяє створити суттєві стратегічні переваги на макро- та мікрорівнях на основі передових досліджень або з використанням раніше відомих технологій. Для поширення практики інклюзивних інновацій необхідно спрямування зусиль українського уряду для чіткої орієнтації на інновації як з боку держави, так і з боку приватного сектору для задоволення потреб, в першу чергу, населення з низьким рівнем доходу. Доцільно проведення міжгалузевих та міжнародних досліджень, моніторингу, впровадження круглих столів, семінарів та інших заходів, з залученням державних і приватних представників.

Висновки. В сучасних умовах механізм впровадження інклюзивних інновацій починає вже виходити за рамки традиційних. Так, наприклад, є державні і приватні інновації стосовно створення більшої кількості шкіл для підвищення рівня освіти серед малозабезпечених, або осіб, з обмеженою фізичною або розумовою діяльністю. Впроваджено інклюзивні інновації, які стосуються державних або приватних програм забезпечення товарами першої необхідності для малозабезпечених жителів сільської місцевості. Зазначені інновації потребують чіткої інтеграції технологічних, інституційних, фінансових систем та згуртованої дії всіх учасників економіки. Саме об'єднання зусиль є основним компонентом для успішного впровадження інклюзивних інновацій в умовах обмеженого фінансування, яке мотивує та спонукає всі зацікавлені сторони в одному напрямку. Тільки за допомогою такої взаємодії учасники можуть виявити вже існуючі недоліки та спрямувати можливості для досягнення поставлених цілей. Диверсифікація інноваційних процесів в цілому означає істотне підвищення вимог до якості і ефективності інноваційної політики, яка повинна забезпечувати все більшу комплексність, гнучкість, реакцію на довгострокові виклики різного рівня, які стоять перед економікою і суспільством.

Напрямок подальших досліджень щодо проблеми інклюзивних інновацій, можуть стати розробки нових концептуальних підходів до активізації інноваційної активності осіб з обмеженими можливостями в умовах інклюзивного розвитку економіки, імплементація кращих іноземних практик та адаптація до вітчизняних реалій ведення бізнесу.

Рис. 2. Переваги від впровадження інклюзивних інновацій на макро- та мікрорівнях

Джерело: власна розробка автора

Список літератури:

1. Вдовічена О. Г. Інклюзивний розвиток – сучасна парадигма стійкого економічного зростання // *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2018. Вип. 3. с. 17-29.
2. Продіус О.І. Інклюзивні інновації в контексті соціальної відповідальності підприємства // *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 14. С. 84-87.
3. Гечбая Б. Глобальні детермінанти і моделі фінансування інновацій // *Міжнародна економічна політика*. 2018. № 1. С. 7–31.
4. Федулова Л.І. Інклюзивні інновації в системі соціально-економічного розвитку // *Економіка: реалії часу*. 2016. № 3(25). С. 56-65.
5. Інклюзивний розвиток національної економіки: глобальні тенденції, можливості України та роль агропродовольчого сектору: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 9 листопада 2017 р.). Київ, 2017. 311 с.
6. Продіус О.І. Соціально-економічні аспекти працевлаштування осіб з обмеженими можливостями в контексті стійкого інклюзивного зростання // *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 32. С. 97-101.
7. The Inclusive Growth and Development Report 2017: Insight Report the World Economic Forum. – January 2017. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf. (дата звернення: 5.03.2020).
8. Samofatova V. A. Strategic directions of sustainable and inclusive development of the agri-food sphere // *Food Industry Economics*. 2019. Vol.11, Issue 1. P. 10-15.
9. Darvas Zsolt. An anatomy of inclusive growth in Europe. Bruegel 2016. URL: http://bruegel.org/wp-content/uploads/2016/10/BP-26-26_10_16-final-web.pdf (дата звернення: 10.12.2019).

10. Манцуров І.Г. Інклюзивний розвиток як основа протидії викликам сьогодення // *Економіка України*. 2018. № 10(683). С. 71-87.
11. Філіппова С.В. Інноваційні стратегії та інноваційні технології/ С.В. Філіппова, В.А. Сааджан, В.Ю. Васильєва // *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2018. № 1 (3). С. 49-61.

References:

1. Vdovichena O. H. (2018) Inkliuzyvnyi rozvytok – suchasna paradyhma stiikoho ekonomichnoho zrostantia [Inclusive development is the modern paradigm of sustainable economic growth]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky*, vol. 3, pp. 17-29.
1. Prodius O.I. (2017) Inkliuzyvni innovatsii v konteksti sotsialnoi vidpovidalnosti pidpryiemstva [Inclusive innovation in the context of corporate social responsibility]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 14, pp. 84-87.
2. Hechbaia B. (2018) Hlobalni determinanty i modeli finansuvannia innovatsii [Global determinants and models of innovation financing]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka*, vol. 1, pp. 7–31.
4. Fedulova L.I. (2016) Inkliuzyvni innovatsii v systemi sotsialno-ekonomichnoho rozvytku [Inclusive innovations in the system of socio-economic development]. *Ekonomika: realii chasu*, vol. 3(25), pp. 56–65.
5. Inkliuzyvnyi rozvytok nacionalnoyi ekonomiky: globalni tendenciji, mozhlyvosti Ukrainy ta rol' agropromyslovoho sektoru (2017) [Inclusive development of the national economy: global trends, opportunities of Ukraine and the role of the agro-food sector]: zb. materialiv mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyjiv, 9 lystopada 2017 r.). Kyjiv, 2017. pp. 311.
6. Prodius O.I. (2018) Sotsialno-ekonomichni aspekty pratsevlashuvannia osib z обмеженими mozhlyvostiamy v konteksti stiikoho inkliuzyvnoho zrostantia [Socio-economic aspects of employment of persons with disabilities in the context of sustainable inclusive growth]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, vol.32, pp. 97-101.
7. The Inclusive Growth and Development Report 2017: Insight Report of the World Economic Forum. Available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf. (accessed 5 March 2020).
8. Samofatova V. A. (2019) Strategic directions of sustainable and inclusive development of the agri-food sphere. *Food Industry Economics*, vol. 11, i 1. P. 10-15.
9. Darvas Zsolt (2016) An anatomy of inclusive growth in Europe. Bruegel, Available at: http://bruegel.org/wp-content/uploads/2016/10/BP-26-26_10_16-final-web.pdf (accessed 10 December 2019).
10. Mantsurov I.H. (2018) Inkliuzyvnyi rozvytok yak osnova protydiv vyklykam sohodennia [Inclusive development as a basis for countering the challenges of today]. *Ekonomika Ukrainy*, vol. 10(683), pp. 71-87.
11. Filypova S.V. (2018) Innovatsiini stratehii ta innovatsiini tekhnolohii [Innovative strategies and innovative technologies]. *Ekonomichniy zhurnal Odeskoho politekhnichnoho universytetu*, vol. 1 (3), pp. 49-61.

РАЗВИТИЕ ИНКЛЮЗИВНЫХ ИННОВАЦИЙ В УСЛОВИЯХ ОГРАНИЧЕННОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ

В статье обобщены и исследованы научно-методические подходы к внедрению инклюзивных инноваций в современных условиях ограниченности государственного финансирования. Обосновано, что экономическая политика должна быть направлена на инклюзивное инновационное развитие, а государству необходимо обеспечить включение всех групп населения в этот процесс, что позволит различным участникам объединить свои сильные стороны, и, таким образом, достичь максимального экономического эффекта. Проведенные исследования позволили определить и сформировать главные преимущества инклюзивных инноваций для отечественных реалий ведения бизнеса, направленных на преодоление разрыва между экономикой и социумом. Выявлено, что трудовой потенциал лиц с ограниченными возможностями недооценивается и не используется в полном объеме в инновационной деятельности, поэтому именно активизация развития инклюзивных инноваций в Украине может стать важным направлением в ускорении инновационного развития. Предложены направления вовлечения лиц с ограниченными возможностями в инновационную деятельность в рамках инновационного сообщества с целью сокращения масштабов бедности и уменьшения неравенства в оплате труда, поиска взаимодополняющих знаний и опыта, получения доступа к различным технологиям в контексте инклюзивного инновационного развития.

Ключевые слова: инклюзивные инновации, инновационная деятельность, инновационные методы, стимулирование, маргинальные группы населения, лица с ограниченными возможностями, государственное финансирование.

DEVELOPMENT OF INCLUSIVE INNOVATIONS UNDER THE CONDITIONS OF LIMITED STATE FINANCING

Innovation is a key source of economic growth and sustainable development, but practice has shown that modern development is uneven. The fast-growing economies of a number of countries are increasingly confronted with deepening socio-economic inequality. These trends increase the problems of social exclusion in the development process. In this context, the economic literature discusses the concepts of inclusive growth, inclusive innovation and inclusive business. The main purpose of any inclusive project should be to attract vulnerable people into work, integrate young people, women, people with disabilities, the elderly into the labor market, and give them the opportunity to benefit socially and economically from participating in projects. State innovation policy plays a major role in shaping the knowledge-based economy and, consequently, in the distribution of profit-spending in different groups of society. That is why today our country faces an important task – finding new forms and methods of innovations implementation in the conditions of limited public funding. It should be noted that scientists believe that the activation of inclusive innovation in Ukraine can be an important direction in securing employment and reducing unemployment among the poor. Thus, the policy aimed at introduction of new technologies and modern equipment, reduction of hard and physical labor; improvement of working conditions of workers is able to increase the prospects of persons with disabilities for employment. Modern information technologies and the information-electronic society, determine the potential flexibility of modern man's work, contribute to its virtualization, which should be taken into account when developing employment programs for people with disabilities. Therefore, initiatives are needed to create a model of research and education centers that promote the introduction of international practices of integration of advanced research and education in universities, the broad involvement of young people in research, the renewal of scientific equipment parks, and the transition to such a structure after some time in the mode of financial stability. Thus, a modern innovation policy requires comprehensive measures that will allow different actors to unite their strengths and thus maximize their impact. By creating institutional initiatives and policies that can further bridge the gap between the economy and society, the opportunity will emerge to help solve the problem of inclusive innovation. The directions of inclusion of individuals with limited opportunities for innovation within the innovative community are proposed with the aim of reducing poverty and reducing inequalities in pay, finding complementary knowledge and experience, access to different technologies in the context.

Key words: *inclusive innovation, innovation, innovative methods, incentives, marginalized groups, people with disabilities, state financing.*